

سبک شناسی نگاره های ورقه و گلشاه

سیدعبدالمجید شریف زاده

عالم لطیف و زیبای نگارگری ایران، پر از رمزها و شگفتیه‌هاست. شناخت این زیباییهای بدون شناخت آثار ادبی و شعر ایرانی از یک سو و دیدگاههای عارفانه از سوی دیگر ممکن نیست.

منظومه عاشقانه ورقه و گلشاه از نخستین منظومه‌های داستانی فارسی در اوایل قرن پنجم است که موضوع آن داستان، دلدادگی عاشق و معشوق، به زبانی ساده است. مضامین گیرا و جذاب عاشقانه این داستان، حاکی از قوت جنبه عاطفی آن است. این نسخه که در موزه توپقاپی نگهداری میشود دارای ۷۱ نگاره، و از قدیمیترین نسخ مصور است. بررسی سبکشناسی نگاره‌های این نسخه میتواند کمک شایانی به بازخوانی خصوصیات نگارگری این دوره داشته باشد.

هدف از این پژوهش، شناخت سبک نگارگری ورقه و گلشاه با بازخوانی خصوصیات نگارگری عصر سلجوقی با تکیه بر کتاب ورقه و گلشاه.

در راستای دستیابی به هدف، تصاویر نسخه ورقه و گلشاه مورد بررسی توصیفی قرار گرفته و ویژگیهای آنها با تکیه بر سبک شناسی توصیفی و سبک شناسی ساختاری استخراج شده و به شناخت ویژگیهای سبک این نسخه پرداخته میشود.

از یافته‌های این پژوهش چنین مشخص میگردد نگاره‌های این نسخه میتواند مشخص نمود که این نسخه دارای خصوصیتی در طراحی است که در نسخه‌های دیگر کمتر دیده شده است و بیانگر بینش، اعتقادات و شرایط حاکم در آن روزگار است. خصوصیات ترسیمی چهره‌ها نه تنها برگرفته از چهره‌ها عربی نیست بلکه مشخص کننده چهره نژاد زرد است، همچنین تداوم اصول و خط سیر رویکردهای غنی و استمرار فرهنگ و هنر تصویری ایرانی در این نسخه دیده میشود.